

Het formaat van de penis: Was will der Mensch?

Erik R. de Groot, Mark Spiering, Stephanie Both, Wouter de Bruijn,
 Bettine Gritter, Paul Rommens

Universiteit van Amsterdam

Samenvatting

Over het belang van het formaat van de penis zijn meer ideeën dan empirische gegevens. Zo wordt bijvoorbeeld de wens van mannen tot penisvergroting veroorzaakt door onder andere een vermeende seksuele onaanvaardbaarheid of het idee geen bevrediging te kunnen bieden aan de partner. Maar is het formaat van de penis voor vrouwen inderdaad belangrijk? In 2001 publiceerden Francken, van de Wiel, van Driel en Weijmar Schultz dat van een vrouwelijke proefpersoongroep 21 en 32% lengte, respectievelijk dikte van de penis *belangrijk* tot *zeer belangrijk* vond. Het huidige onderzoek werd verricht ter replicatie en extensie van dit onderzoek onder een meer gevarieerde proefpersoongroep (218 mannen en 183 vrouwen). Er werd niet enkel naar tevredenheid met en gehecht belang aan penisformaat gevraagd, maar ook naar overtuigingen over het belang dat vrouwen en mannen in het algemeen aan het penisformaat zouden hechten. Uit de resultaten kwam naar voren dat er een nagenoeg gelijke verdeling bestaat tussen vrouwen die het penisformaat *belangrijk* tot *zeer belangrijk* vonden en vrouwen die het penisformaat *niet belangrijk* tot *helemaal niet belangrijk* vonden. Eenzelfde verdeling gold voor mannen. Daarbij bleek dat door beide seksen werd gedacht dat mannen het penisformaat belangrijker vinden dan mannen zelf aangaven. Tussen het belang van het penisformaat en de tevredenheid met het seksuele leven werden geen significante relaties gevonden.

De toenemende mate waarin in de media, met name het internet, informatie vrijkomt over allerhande penisvergrotingstechnieken, veroorzaakt mogelijk een stijging in het aantal mannen dat zich wendt tot doktoren met de wens tot penisvergroting (Reporters and Participants of the 1st Latin American Erectile Dysfunction Consensus Meeting, 2003). Mannen vragen om deze operatie doorgaans om twee verschillende redenen (Gianotten, 1998; van Driel, Weijmar Schultz, van de Wiel & Mensink, 1998); enerzijds vanwege een gebrek aan zekerheid of gêne in bijvoorbeeld kleedruimtes, anderzijds vanwege vermeende seksuele onaanvaardbaarheid of het idee geen of niet genoeg seksuele opwinding of bevrediging aan de partner te kunnen verschaffen.

Uit verschillende onderzoeken onder mannen die zich aanmelden voor een penisvergroting komt naar voren dat het (overgrote) merendeel van deze populatie in feite een formaat penis heeft dat zich in de normale range bevindt (Pastoor, 2003). Een groot deel van deze mannen blijkt tevens dusdanig gerustgesteld door dit gegeven, dat afgezien wordt van verdere chirurgische procedures (Mondaini et al., 2002). Daarbij komt nog dat ogenschijnlijk de penis van een ander groter lijkt omdat een man zijn eigen penis slechts van boven af kan bekijken. De eigen penis lijkt dus kleiner dan hij in werkelijkheid is (McCarthy, 1975; Van Driel et al., 1998).

Wanneer men tevens het gegeven in ogenschouw neemt dat een kleine penis tijdens erectie gemiddeld meer in lengte en omvang toeneemt dan een penis die in slappe toestand groter is (Stoeckart, Slob, & Moors-Mommers, 1995; Jamison & Gebhard, 1986), lijkt genoeg informatie gegeven te zijn om het eerstgenoemde argument voor vergroting van de penis te kunnen pareren. Het tweede argument, dat een man met een kleine penis seksueel onaanvaardbaar zou zijn voor de partner, wordt veelal door praktiserende artsen en seksuologen ontkend (van Driel et al., 1998). Vrouwen zouden niet tot nauwelijks klagen over een te

E.R. de Groot, student, Dr. Mark Spiering, psycholoog, Dr. Stephanie Both, psycholoog, Wouter de Bruijn, student, Bettine Gritter, student, Paul Rommens, student

Adres voor correspondentie: Mark Spiering, Programmagroep Klinische Psychologie, Universiteit van Amsterdam, Roetersstraat 15, 1018 WB Amsterdam. E-mail: M.Spiering@uva.nl

De auteurs danken Midja Hooplot voor haar hulp bij de dataverzameling.

Ontvangen: 12 juni 2005; Geaccepteerd: 7 augustus 2006.

kleine of te weinig omvangrijke penis. Maar is het formaat van de penis voor vrouwen inderdaad zo onbelangrijk?

In 2001 publiceerden Francken, van de Wiel, van Driel en Weijmar Schultz gegevens over het belang wat vrouwen hechten aan het formaat van de penis. Zij vroegen 375 seksueel actieve vrouwen middels een vragenlijst in hoeverre zij de lengte en dikte (omtrek) van de penis belangrijk vonden. Respondenten gaven het belang van het formaat van de penis aan op een 4-puntsschaal lopende van *helemaal niet belangrijk* tot *zeer belangrijk*. Honderdzeventig vragenlijsten (45%) werden geretourneerd en uit analyse bleek dat 21 en 32% van de vrouwen lengte, respectievelijk dikte van de penis *belangrijk* tot *zeer belangrijk* vond. Daarnaast werd gevraagd naar seksuele satisfactie, seksueel functioneren en seksuele problemen. Analyses van de correlaties tussen opvattingen over de omvang van de penis en het seksueel functioneren, lieten geen significante resultaten zien (Francken et al., 2001).

Zoals de auteurs zelf al aangaven had dit onderzoek zijn beperkingen. Uit praktische overwegingen werd van een selectieve groep proefpersonen gebruik gemaakt: vrouwen die tenminste 6 maanden voorafgaande aan het onderzoek zonder complicaties een gezond kind ter wereld hadden gebracht. Hierdoor is onder andere geen informatie beschikbaar over de mening die vrouwen van andere leeftijden en in andere levensfasen is toegedaan, evenmin als de mening van mannen. In het huidige onderzoek werden deze beperkingen overwonnen.

Voor het onderzoek werden niet alleen vrouwelijke, maar ook mannelijke proefpersonen benaderd. Er werd niet enkel naar tevredenheid met en naar het belang gehecht aan het formaat van de penis gevraagd, maar ook naar overtuigingen van proefpersonen over het belang dat vrouwen en mannen in het algemeen aan het formaat van de penis zouden hechten. Want hoe belangrijk denken mannen eigenlijk dat vrouwen het penisformaat vinden, en hoe belangrijk denken vrouwen eigenlijk dat mannen het penisformaat vinden? Hierover waren tot nog toe geen empirische gegevens beschikbaar.

Het onderzoek van Francken et al. werd gerepliceerd en uitgebreid met als vraagstellingen: (1) In hoeverre vindt men het penisformaat (lengte en dikte) in seksueel opzicht van belang?, en (2) in hoeverre bestaat er een verschil tussen de mening betreffende het penisformaat die men aan de andere sekse toeschrijft en de werkelijke mening van de andere sekse? Voor beide onderzoeksvragen zal worden gekeken naar mogelijke verschillen tussen de seksen.

Uitgaande van de gegevens van Francken et al.

(2001), wordt voorspeld dat ongeveer een derde van de vrouwelijke proefpersonen het formaat van de penis als (zeer) belangrijk zal beschouwen. Op basis van de literatuur kan tevens verwacht worden dat vrouwen de dikte van de penis belangrijker zullen vinden dan de lengte van de penis (Francken et al.; Eisenman, 2001; Stulhofer, 2006).

Andere voorspellingen konden bij gebrek aan eerder onderzoek niet worden gedaan en de betreffende vragen werden exploratief geformuleerd. Er werd nagegaan of er een verband was tussen de eigen mening en de mening die men aan de eigen sekse toeschrijft. Tevens werd bekeken of er sekseverschillen bestaan met betrekking tot de tevredenheid over het penisformaat en welk formaat de voorkeur heeft. Ook zullen mogelijke verbanden worden onderzocht tussen tevredenheid met en belang van het penisformaat, en tevredenheid met het seksueel functioneren.

Methodologie

Proefpersonen

In totaal werden 401 proefpersonen bereid gevonden deel te nemen aan het onderzoek. Het betrof 218 mannen en 183 vrouwen. Er werden expliciet alleen heteroseksuele personen geworven. Het streven was met beperkte middelen een zo groot en heterogeen mogelijke proefpersoongroep te verkrijgen. Proefpersonen werden geworven via fora op internet en via e-mails naar bekenden (59,5%). Tevens werden vragenlijsten afgenomen onder vrienden en kennissen (17,4%), op een sportschool (11,7%) en tijdens symposia voor studenten op de Universiteit van Amsterdam (11,4%). Het invullen van de vragenlijsten geschiedde anoniem. Uit praktisch en ethisch oogpunt werden proefpersonen

Tabel 1. Demografische kenmerken

%	Man	Vrouw
<i>Opleidingsstatus</i>		
Lager & middelbaar onderwijs	44,2	37,8
Hoger onderwijs	55,8	62,2
<i>Arbeidsstatus</i>		
Betaalde baan	80,8	72,7
Anders	19,2	28,3
<i>Etniciteit</i>		
Nederlands	88,6	85,2
Anders	11,4	14,8
<i>Kinderen</i>		
Ja	21,6	20,8
Nee	78,4	79,2

niet beloofd voor hun deelname. De gemiddelde leeftijd van de proefpersonen bedroeg 27,5 jaar ($SD = 9,3$ jaar, range 18 - 71 jaar). Er werden geen verschillen gevonden tussen de seksen met betrekking tot demografische variabelen (zie Tabel 1).

Het betrof een overwegend seksueel functionele groep. De meerderheid van de proefpersonen rapporteerde weinig tot geen seksuele problemen en was overwegend tevreden over het seksuele leven. Gemiddelde scores van proefpersonen op vragen naar het seksueel functioneren zijn uitgesplitst naar sekse, en op het wel of niet hebben van een relatie (zie Tabel 2).

vinden.

Proefpersonen werd tevens gevraagd het formaat van de eigen of de partners penis te omschrijven, als *dun (kort)*, *gemiddeld* of *dik (lang)*. Voor vrouwen zonder relatie bestond de mogelijkheid de antwoordoptie *geen partner* te kiezen. Aansluitend werd gevraagd welk formaat penis de voorkeur had, waarbij mannen konden aangeven of zij een *dunnere* of *dikkere*, en een *kortere* of *langere* penis wensten. Hierbij bestond ook de optie om aan te geven dat men tevreden was met het formaat van de eigen penis. Vrouwen gaven hun voorkeur aan door middel van de antwoordopties *een dunnere (kortere) penis dan*

Tabel 2. 'Zin in seksueel contact', 'Seksueel contact', 'Tevredenheid over seksleven' en het 'Aantal seksuele partners' van mannen en vrouwen, en van beide seksen met en zonder vaste relatie

		Man		Vrouw		Totaal	
		N	M (SD)	N	M (SD)	N	M (SD)
Zin in seksueel contact ¹	Geen relatie	84	5,3 (1,9)	49	4,4 (1,8)	133	5,0 (1,9)
	Relatie	134	5,6 (1,4)	134	5,1 (1,4)	268	5,3 (1,4)
	Totaal	219	5,5 (1,6)	183	4,9 (1,5)	401	5,2 (1,6)
Seksueel contact ¹	Geen relatie	84	2,4 (1,7)	49	2,4 (1,5)	133	2,4 (1,7)
	Relatie	134	4,3 (1,5)	134	4,6 (1,2)	268	4,5 (1,4)
	Totaal	219	3,6 (1,8)	183	4,0 (1,6)	401	3,8 (1,8)
Tevreden over seksleven ²	Geen relatie	84	2,5 (1,0)	49	2,8 (1,0)	133	2,6 (1,0)
	Relatie	134	3,9 (1,0)	134	4,0 (1,0)	268	4,0 (1,0)
	Totaal	219	3,4 (1,2)	183	3,7 (1,1)	401	3,5 (1,2)

¹ 1 = *geen enkele keer* en 7 = *een aantal keer per dag*.

² 1 = *zeer ontevreden* en 5 = *zeer tevreden*.

Materialen en Procedure

Vragen over tevredenheid met en gehecht belang aan het formaat van de penis, werden, met toestemming, gebaseerd op twee vragen uit het onderzoek van Francken et al. (2001). De tevredenheid met het formaat van de (eigen) penis kon met de volgende antwoordopties aangegeven worden: *zeer ontevreden*, *ontevreden*, *neutraal*, *tevreden*, en *zeer tevreden*. Voor de vraag naar de tevredenheid over het seksueel functioneren golden dezelfde antwoordopties. Vragen naar hoe belangrijk men het formaat van de penis vond in seksueel opzicht, werden gesteld aan de hand van de volgende antwoordopties: *helemaal niet belangrijk*, *niet belangrijk*, *belangrijk*, en *zeer belangrijk*. Deze opties golden eveneens voor de vragen naar wat proefpersonen dachten dat mannen en vrouwen in het algemeen van het formaat van de penis zouden

gemiddeld, *een gemiddelde (dikte of lengte)*, en *een dikkere (langere) penis dan gemiddeld*. Tevens bestond de mogelijkheid *geen voorkeur* aan te geven.

Waar bij mannen om een omschrijving van en tevredenheid met het formaat van de eigen penis werd gevraagd, werd dit in de versie voor vrouwen vervangen door de penis van de (eventuele) partner.

De voorgelegde vragenlijst bestond in totaal uit 20 items, welke kunnen worden onderverdeeld in demografische vragen, vragen over het huidig seksueel functioneren, en vragen over tevredenheid met en belang gehecht aan het formaat van de penis. De demografische vragen werden letterlijk overgenomen uit het onderzoek van Francken et al. (2001). Deze betroffen sekse, leeftijd, opleidingsstatus, arbeidsstatus, etniciteit, wel/niet een vaste relatie hebben, en het wel/niet hebben van kinderen. Tevens werden enkele items over

het seksueel functioneren overgenomen, namelijk: aantal keer (zin in) seksueel contact, seksuele problemen en tevredenheid met het seksueel functioneren.

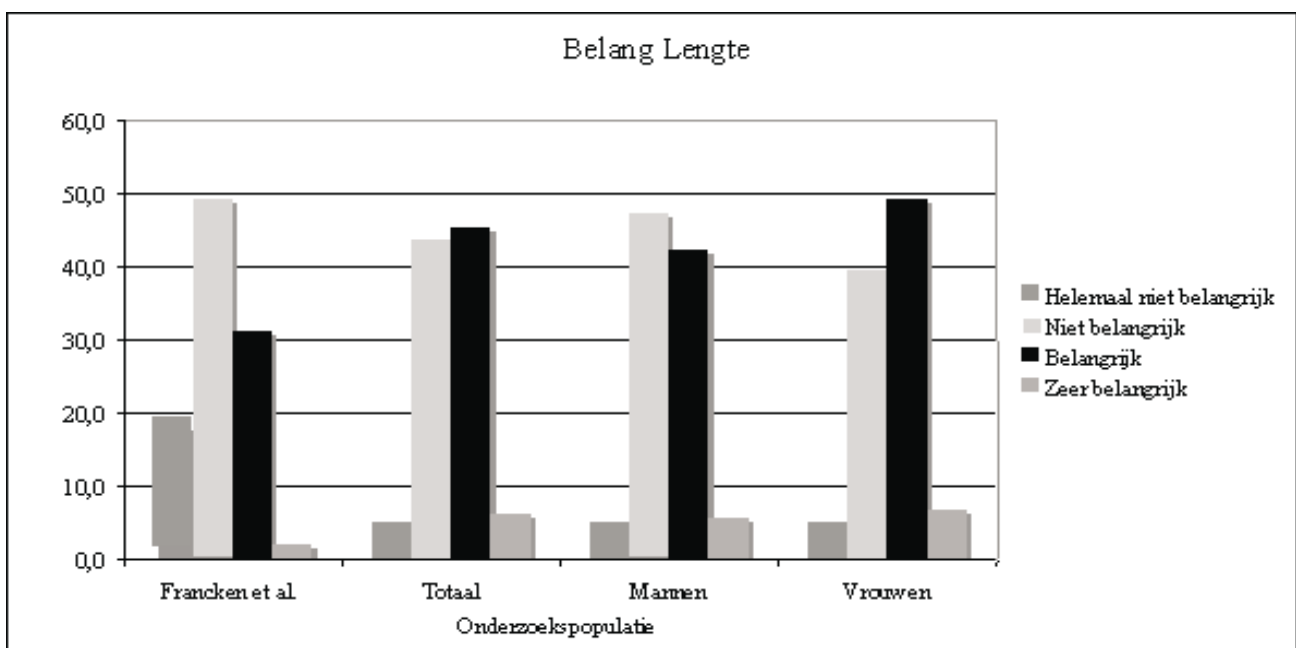
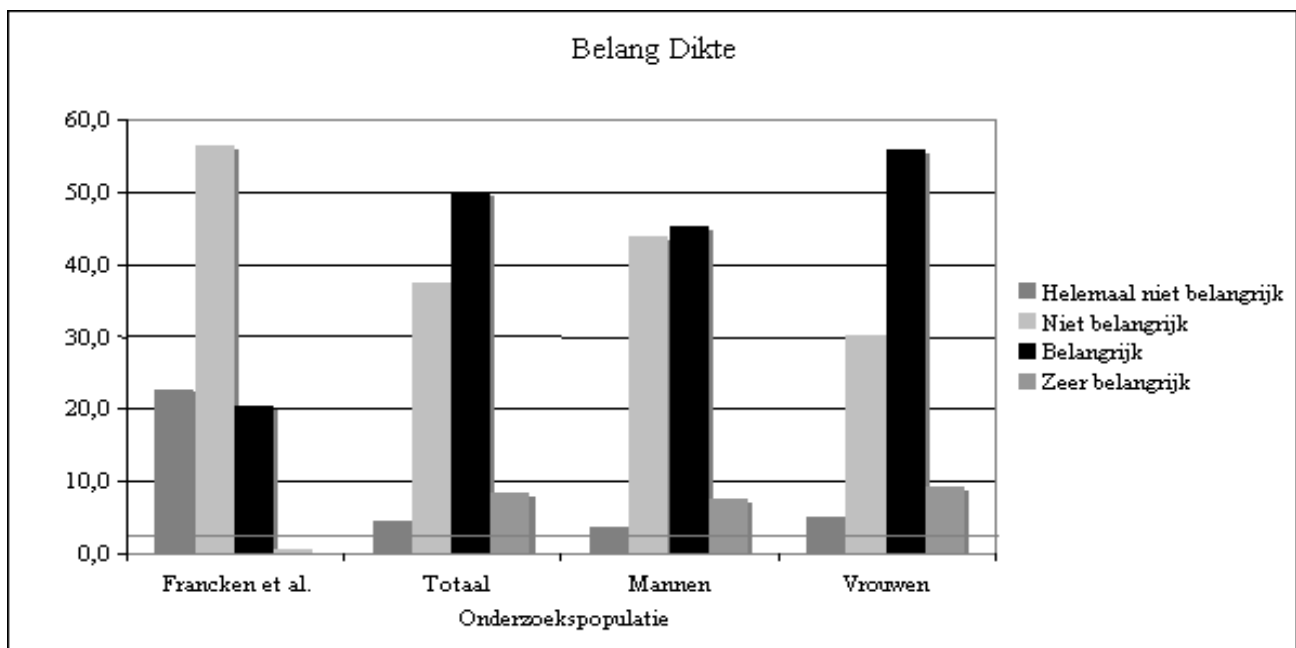
Aan de hand van Mann-Whitney en Wilcoxon testen is nagegaan of gemiddelde scores van elkaar verschilden bij een significantieniveau van $\alpha = .05$.

Resultaten

De antwoorden op de vraag naar het belang van het

formaat van de penis voor mannen en vrouwen staan in Figuur 1. Ter vergelijking zijn de gegevens van Francken et al. (2001) in de Figuur opgenomen. In Tabel 3 staan de scores van beide seksen vermeld op de vraag naar het belang gehecht aan het formaat van de penis, afgezet tegen antwoorden op de vraag naar het belang dat mannen en vrouwen in het algemeen aan het formaat van de penis zouden hechten.

Figuur 1. Percentages antwoorden op vragen naar gehecht belang van lengte en dikte van de penis, voor zowel mannelijke en vrouwelijke proefpersonen als de gehele proefpersoongroep. Ter vergelijking zijn de percentages antwoorden uit Francken et al. (2001) toegevoegd.

Ruim 47% van de mannen vond de lengte van de penis belangrijk tot zeer belangrijk. Voor de dikte van de penis gold dat ruim 52% van de mannen deze belangrijk tot zeer belangrijk vond. Van de vrouwen gaf ruim 55% aan de lengte van de penis belangrijk tot zeer belangrijk te vinden, terwijl 65% van de vrouwen meldde de dikte van de penis belangrijk tot zeer belangrijk te vinden. Dit percentage is hoger dan het percentage vrouwen dat het formaat van de penis belangrijk tot zeer belangrijk vond in het onderzoek van Francken et al. (2001). Bijeen genomen bleek dat ruim 55 en 58% van de proefpersoonsgroep lengte, respectievelijk dikte van de penis belangrijk tot zeer belangrijk achtte.

Het belang dat aan de lengte en het belang dat aan de dikte van de penis werd gehecht correleerde significant, $r = .69$ ($p < .001$). Onder mannen was deze correlatie $.73$ ($p < .001$), onder vrouwen $.65$ ($p < .001$). Deze correlatie komt sterk overeen met die gevonden werd in het onderzoek van Francken et al. (2001), namelijk $r = .71$.

De tevredenheid met de lengte van de penis en de tevredenheid met de dikte van de penis correleerden eveneens significant $r = .71$ ($p < .001$).

penis belangrijker dan de mannen dit deden ($z = 2,19$, $p < .05$).

Verder kwam naar voren dat zowel mannen als vrouwen het belang dat vrouwen in het algemeen aan het formaat van de penis hechten, goed inschatten. Er bleken geen significante verschillen tussen de overtuigingen van mannen en vrouwen van het belang dat vrouwen aan het formaat van de penis hechten, en de mening die de vrouwelijke proefpersonen in dit onderzoek was toegegaan.

Opvallend was dat niet alleen vrouwen, maar ook mannen het belang dat mannen in het algemeen aan het formaat van de penis hechten overschatten. Vrouwen gaven aan te denken dat mannen in het algemeen meer belang zouden hechten aan lengte en dikte van de penis dan mannen hadden aangegeven ($z = 12,95$, $p < .001$, resp. $z = 7,52$, $p < .001$). Eveneens gaven mannen aan te denken dat mannen in het algemeen meer belang hechtten aan lengte en dikte van de penis dan mannen zelf aangaven te doen ($z = 10,05$, $p < .001$, resp. $z = 4,57$, $p < .001$).

In Tabel 4 staan correlaties vermeld van de scores op de vragen naar de eigen mening betreffende het belang van het penisformaat en de ideeën van proef-

Tabel 3. Eigen mening en gepercipieerde algemene mening betreffende het belang van het penisformaat

	Mannen			Vrouwen		
	N ¹	M	SD	N ¹	M	SD
Lengte	218	2.48 ^{a,d,f}	.68	183	2.57 ^b	.69
Lengte MN	218	3.17 ^d	.61	181	3.50 ^f	.51
Lengte VR	215	2.58	.66	181	2.63	.62
Dikte	217	2.56 ^{a,c,e,g}	.69	183	2.69 ^{b,c}	.71
Dikte MN	215	2.81 ^e	.64	180	3.09 ^g	.63
Dikte VR	213	2.85	.66	181	2.70	.63

Afkortingen: MN = aan mannen toegeschreven belang; VR = aan vrouwen toegeschreven belang

¹ Het aantal proefpersonen kan variëren over de verschillende vragen, omdat enkele vragen door bepaalde proefpersonen niet beantwoord werden.

Noot: Scores met gelijk superscript verschillen bij $p < .05$

Uit de resultaten (zie Tabel 2) bleek dat mannen de dikte van de penis significant belangrijker vonden dan de lengte van de penis ($z = 2,30$, $p < .05$). Ditzelfde gold ook voor de vrouwelijke proefpersonen ($z = 3,00$, $p < .01$). Wanneer de mening van mannen en vrouwen met elkaar werd vergeleken, bleek er geen significant verschil te bestaan tussen beide groepen betreffende het belang dat aan de lengte van de penis werd gehecht. Wel achtten vrouwen de dikte van de

personen over de mening die hun seksegenoten toegegaan zou zijn. Voor beide seksen bleken de verbanden positief en significant.

Op de vraag naar een omschrijving van het eigen penisformaat gaf de meerderheid van de mannelijke proefpersonen aan een penis van gemiddelde lengte en dikte te hebben (resp. 79,0 en 70,9%). De minderheid gaf aan een lange dan wel dikke penis te hebben (beide

Tabel 4. Correlaties van gepercipieerde algemene mening en eigen mening betreffende het belang van de lengte en dikte van de penis

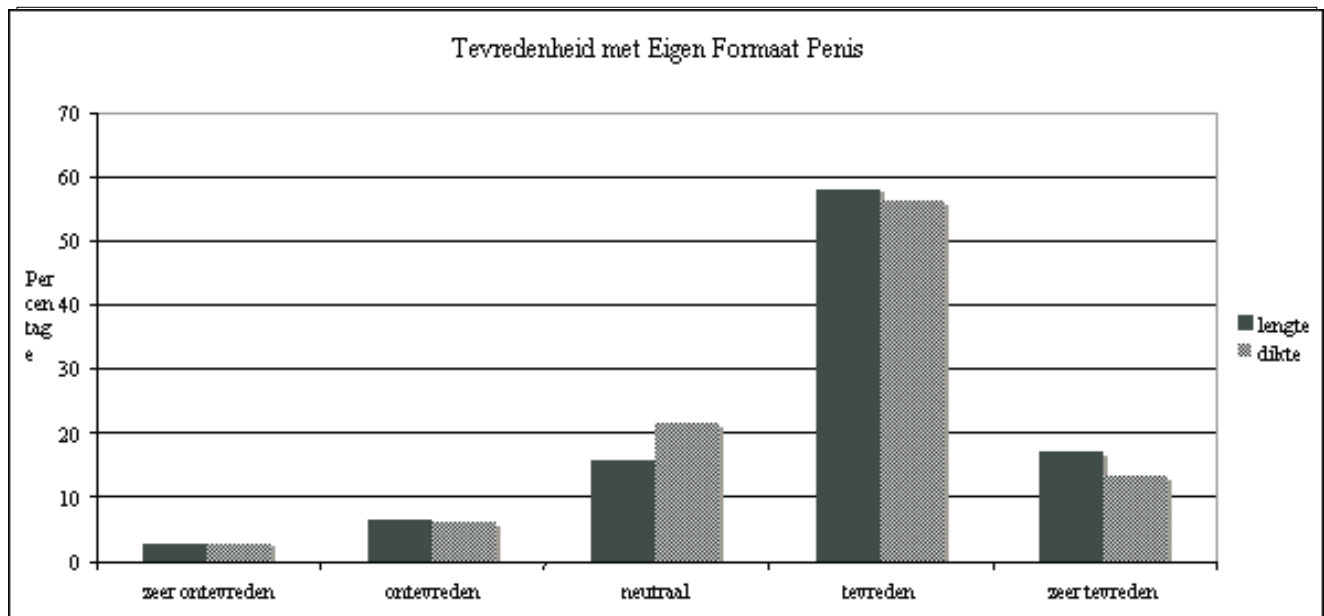
		Lengte	Dikte
Man	Lengte	.34*	.32*
	Dikte	.31*	.31*
Vrouw	Lengte	.46*	.26*
	Dikte	.37*	.40*

* $p < .01$

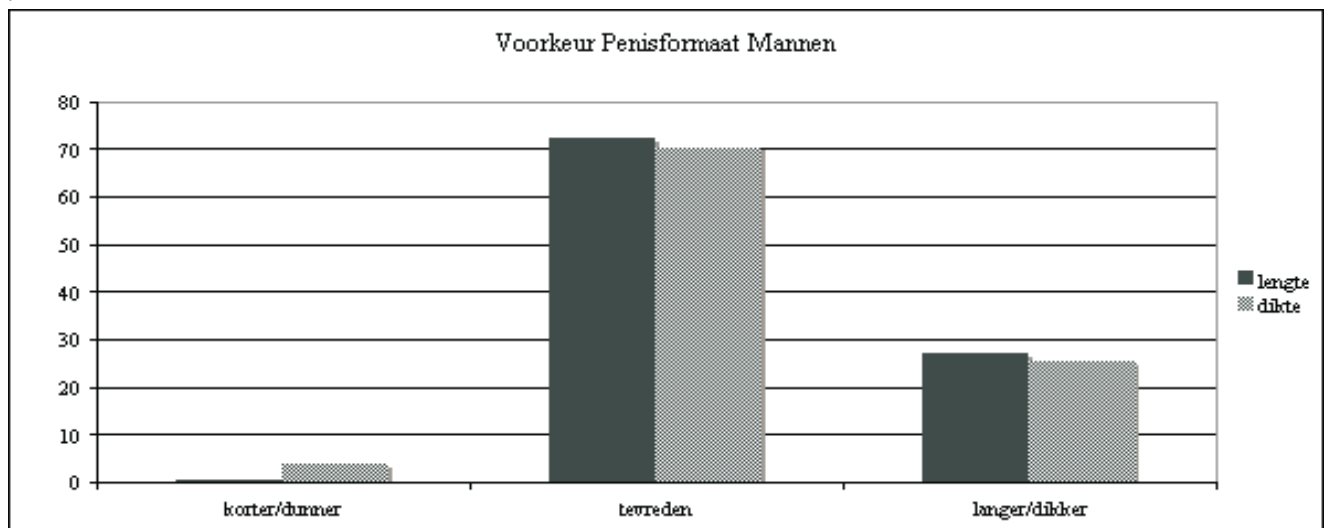
15,1%) of een korte dan wel dunne penis (resp. 5,9% en 5,0%).

In Figuur 2 worden de percentages antwoorden weergegeven van de mannelijke proefpersonen op de vragen naar de tevredenheid met het formaat van hun penis, en welk formaat hun voorkeur zou hebben. Een kleine tien procent van de mannen gaf aan (zeer) ontevreden te zijn met het formaat van hun penis. Het merendeel van deze mannen wenste een langere en dikkere penis. Een opvallend gegeven is dat een groter percentage mannen aangaf een ander formaat penis te wensen (op enkele uitzonderingen na, langer en dikker) dan het percentage mannen dat aangaf (zeer) ontevreden te zijn met het eigen penisformaat.

Figuur 2a. Percentages antwoorden van mannelijke proefpersonen op vragen naar de tevredenheid met lengte en dikte van de eigen penis.

Figuur 2b. Percentages antwoorden van mannelijke proefpersonen op vragen naar de voorkeur betreffende lengte en dikte van de eigen penis.

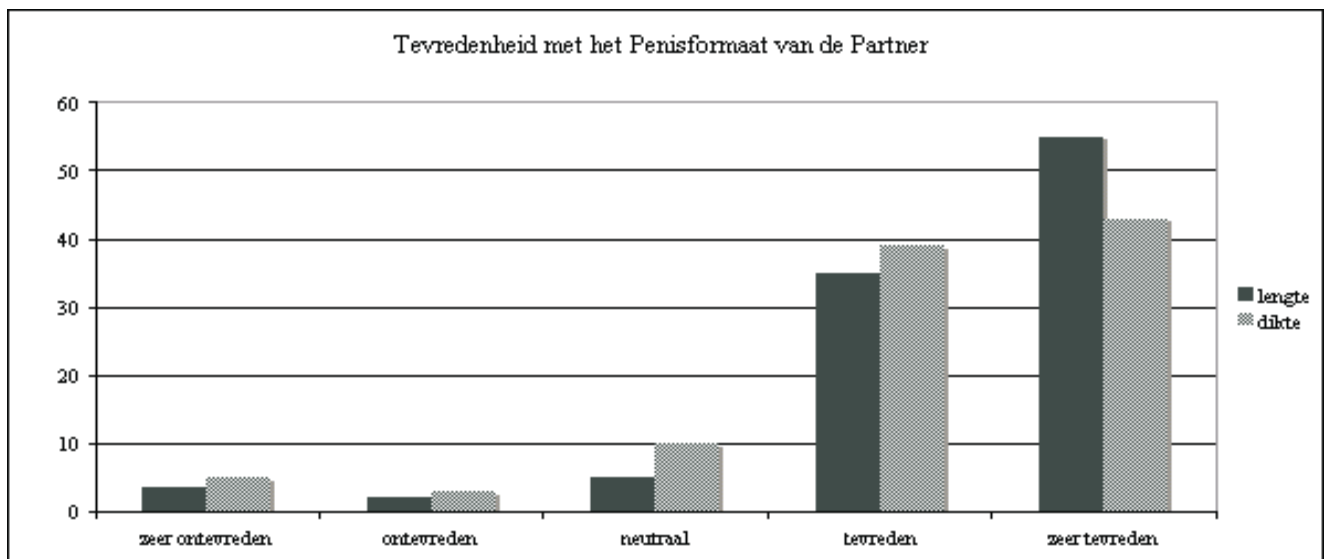
Op de vraag naar een omschrijving van het penisformaat van de partner, gaf de meerderheid van de vrouwelijke proefpersonen met een partner ($N = 134$) aan dat de partner een penis van gemiddelde lengte en dikte had (resp. 73,2% en 78,7%). De minderheid gaf aan dat de partner een lange dan wel dikke penis had (resp. 24,6% en 17,7%) of een korte dan wel dunne penis (resp. 2,2% en 3,6%).

In Figuur 3 worden de percentages antwoorden weergegeven van de vrouwelijke proefpersonen op de vragen naar de tevredenheid met het penisformaat van de partner ($N = 134$), en de vragen naar welke lengte en dikte de voorkeur bij hen had ($N = 183$). Opvallend was dat ruim 60% van de vrouwen aangaf de voor-

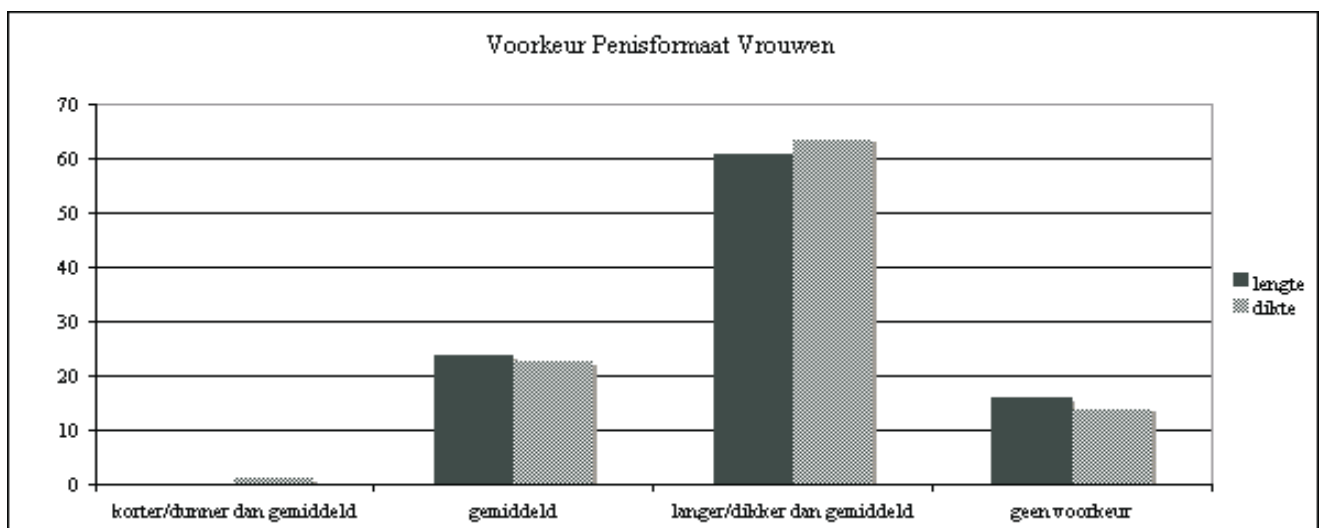
keur te geven aan een langere én dikkere penis dan gemiddeld. Slechts 1% van de vrouwen gaf aan de voorkeur te geven aan een dunnere penis, en geen van de vrouwen bleek een kortere penis dan gemiddeld te verkiezen boven een gemiddelde of langere penis dan gemiddeld. Ook voor vrouwen gold dat het percentage vrouwen dat de voorkeur gaf aan een langere en dikkere penis dan gemiddeld, aanzienlijk groter was dan het percentage vrouwen dat aangaf (zeer) ontevreden te zijn met het penisformaat van de partner (ongeveer 5%).

In Tabel 5 staan de correlaties van de scores op vragen naar tevredenheid over het huidige seksleven met

Figuur 3a. Percentages antwoorden van vrouwelijke proefpersonen op vragen naar de tevredenheid over de lengte en dikte van de penis van de partner.

Figuur 3b. Percentages antwoorden van vrouwelijke proefpersonen op vragen naar de voorkeur betreffende lengte en dikte van de penis.

de omschrijving van en de tevredenheid over het formaat van de penis (van de partner), en het belang dat aan het penisformaat wordt gehecht. Om deze analyse mogelijk te maken, werden de data van vrouwelijke proefpersonen, die ten tijde van het afnemen van de vragenlijst geen (seksuele) partner hadden, niet meegenomen in de analyse. Het aantal proefpersonen waarover de correlaties werden berekend, kwam daarmee op 218 mannen en 134 vrouwen.

Er werd geen significant verband gevonden tussen het belang van het penisformaat met de tevredenheid over het seksuele leven, overeenkomstig resultaten uit het onderzoek van Francken et al. (2001). Voor mannen golden zwak tot matig positieve verbanden tussen respectievelijk het eigen penisformaat en de tevredenheid met het formaat penis met de tevredenheid over het huidige seksleven. Voor vrouwen bleek enkel de tevredenheid met de lengte van de partners penis (matig) significant te correleren met de tevredenheid over het seksleven.

Tabel 5. Correlaties van omschrijving en tevredenheid met het penisformaat (van de partner), het belang van het penisformaat, en de tevredenheid over het huidige seksleven (218 mannen en 134 vrouwen)

	Tevredenheid seksleven	
	Man	Vrouw
Omschreven lengte	.18*	.01
Omschreven dikte	.14**	.13
Tevreden lengte	.32*	.37*
Tevreden dikte	.36**	.16
Belang lengte	.01	.04
Belang dikte	.01	-.06

* $p < .01$; ** $p < .05$

Discussie

Uit de demografische gegevens bleek dat de huidige onderzoeksgroep een gevarieerde groep betreft qua leeftijd, opleiding en arbeidsstatus. Tevens kwam naar voren dat het om een overwegend seksueel probleemloze, seksueel actieve en seksueel ervaren proefpersoonsgroep gaat. Anders dan bij Francken et al. (2001), waarbij "slechts een minderheid van de vrouwen het formaat van de penis belangrijk vindt" (p.21), komt uit dit onderzoek naar voren dat er een nagenoeg gelijke verdeling bestaat tussen vrouwen die het formaat van de penis *helemaal niet belangrijk* of *niet belangrijk* vinden, en vrouwen die het formaat van de penis *belangrijk* tot *zeer belangrijk* vinden. Eenzelfde verdeling geldt voor mannen.

Een verklaring voor bovengenoemd verschil ligt

wellicht in het feit dat in het onderzoek van Francken et al. (2001) gebruik werd gemaakt van een selectieve proefpersoonsgroep, namelijk vrouwen die tenminste 6 maanden voorafgaande aan het onderzoek zonder complicaties een gezond kind ter wereld hadden gebracht. Voor deze vrouwen golden wellicht andere prioriteiten waar het seks betreft. Als gevolg van een zwangerschap en bevalling verandert mogelijk het seksueel functioneren. Er kunnen zich meer klachten voordoen zoals verminderde zin in seksueel contact of dyspareunie (zie o.a. Barrett & Pendry, 1999) en er gelden andere belangen. Bovendien had van de groep vrouwen in het huidige onderzoek ongeveer 25% geen vaste relatie, terwijl vrijwel alle vrouwen in het onderzoek van Francken et al. een relatie hadden. Tevens was slechts ruim 20% van de vrouwen in het onderhavige onderzoek ooit bevallen. Het is daarom mogelijk dat de groep vrouwen van Francken et al. minder representatief was voor de populatie seksueel actieve vrouwen in het algemeen, en dat de gegevens uit het huidige onderzoek een beter beeld geven hiervan.

Overigens moge duidelijk zijn dat de gegevens uit de huidige studie niets zeggen over waarom het formaat van de penis belangrijk wordt gevonden. Is een bepaald formaat van belang omdat de man zich daarmee meer zeker voelt? Is een bepaald formaat van belang vanuit esthetisch oogpunt? Of is een bepaald formaat wellicht van belang omdat het de vrouw meer zou prikkelen bij coïtus? Het zou een aanbeveling zijn wanneer in vervolgonderzoek deze vraag werd meegenomen.

Uit een recent gepubliceerd onderzoek dat bij 556 Kroatische vrouwen (leeftijd 19-49 jaar) werd uitgevoerd, bleek dat zo'n 75 % van de respondenten zowel lengte als dikte van de penis *enigszins belangrijk* tot *belangrijk* vond voor seksueel plezier (Stulhofer, 2006). Ruim 70% van deze vrouwen gaf tevens aan de esthetische kwaliteit (uiterlijk) van de penis *enigszins belangrijk* tot *belangrijk* te vinden voor hun seksuele tevredenheid. Een valide vergelijking tussen deze groep en de groepen Nederlandse vrouwen is helaas niet te maken vanwege de verschillende antwoordopties. Ruim 50% van de Kroatische vrouwen gaf namelijk aan het penisformaat (slechts) *enigszins belangrijk* te vinden; een vergelijking met *belangrijk* zou niet verdedigbaar zijn. Het hogere percentage Mediterrane vrouwen dat het penisformaat belangrijk zegt te vinden in vergelijking met de twee Nederlandse groepen, geeft echter wel aanleiding in vervolgonderzoek rekening te houden met mogelijke cultuurverschillen in deze.

Uit deze studie blijkt dat mannen een goede inschatting kunnen maken van het belang dat vrou-

wen aan het formaat van de penis hechten. Het beeld dat mannen hebben van het belang dat de andere sekse aan het penisformaat hecht, lijkt dus correct te zijn. Voor het belang dat mannen in het algemeen aan het formaat van de penis zouden hechten, geldt echter dat vrouwen dit overschatten. Opmerkelijk hierbij is dat dit ook voor mannen geldt: ook zij overschatten het belang dat mannen in het algemeen aan het penisformaat zouden hechten. Met andere woorden, men denkt dat mannen het formaat van de penis belangrijker vinden dan mannen zelf zeggen te doen.

Blijkbaar bestaat de overtuiging dat mannen het penisformaat wel degelijk van (groot) belang vinden in seksueel opzicht. Er werd namelijk, ruwweg, aangegeven dat mannen het penisformaat *belangrijk* zouden vinden, terwijl 'de gemiddelde man' in deze onderzoeksgroep zelf aangaf te schipperen tussen *niet belangrijk* en *belangrijk*. Uit een dergelijke deviatie van de gepercipieerde norm, ofwel het stereotype, blijkt dat in onderzoek waarbij normen een rol spelen, het aan te bevelen is de eigen mening expliciet af te zetten tegen het algemene beeld.

In het huidige onderzoek werd tevens gevraagd naar het formaat van de penis (van de partner) en de voorkeur die mannen en vrouwen hadden hieromtrent. Uit deze gegevens komt naar voren dat onder zowel mannen en vrouwen de voorkeur uitgaat naar een dikkere en langere penis dan gemiddeld. Hier dient overigens vermeld te worden dat mannelijke en vrouwelijke proefpersonen op verschillende wijzen zijn bevraagd: mannen werd gevraagd hun voorkeur aan te geven ten opzichte van het eigen penisformaat, terwijl vrouwen meer algemeen werd gevraagd naar hun voorkeur. Echter, gezien een normaalverdeling van de beschrijving van het eigen penisformaat en het gegeven dat de meerderheid van mannen aangaf een penis van gemiddelde lengte of dikte te hebben, lijkt een vergelijking tussen mannen en vrouwen verdedigbaar.

Tevens dient opgemerkt te worden dat onduidelijk is welk referentiekader proefpersonen gebruiken wanneer zij hun voorkeur aangeven, doordat onbekend is wat proefpersonen beschouwen als 'gemiddeld' formaat van de penis. De kans is aanwezig dat er onder de populatie een beeld bestaat over een gemiddelde penis van kleiner formaat dan in werkelijkheid het geval is. Voor vervolgonderzoek zou het daarom een toevoeging zijn wanneer proefpersonen werd gevraagd aan te geven wat volgens hen de lengte en dikte van 'de gemiddelde penis' is (aan te geven in centimeters, of op meer visuele wijze door hen een lijn te laten tekenen bijvoorbeeld). Hun kan in dat geval eveneens gevraagd worden aan te geven wat volgens hen de ideale lengte en dikte van de penis is. Dit kan aanslui-

ten bij de vraag in hoeverre een ideaal formaat in seksueel opzicht van belang is.

Er blijkt slechts een zwak positief verband tussen de tevredenheid met het formaat van de penis (van de partner) en de tevredenheid met het huidige seksleven. Op dit punt bestaan enige verschillen tussen de seksen, welke wellicht verklaard kunnen worden door de anderhalf maal grotere groep mannelijke proefpersonen. Ook kunnen de (zwakke) verbanden natuurlijk niet uitwijzen of men tevreden is met het seksleven vanwege tevredenheid met het penisformaat, of dat men tevreden is met het penisformaat vanwege tevredenheid met het seksleven. Daarnaast blijkt er geen significante relatie te bestaan tussen het belang dat aan het formaat van de penis wordt gehecht en de tevredenheid met het formaat van de penis. Evenmin is er een verband gevonden tussen het belang dat aan het formaat van de penis wordt gehecht en de tevredenheid met het seksuele leven, in overeenstemming met Francken et al. (2001). Hieruit kan geconcludeerd worden dat ondanks dat zo'n 50% van mannen en vrouwen wellicht denkt dat het formaat belangrijk is voor seksuele bevrediging, de gegevens uit dit onderzoek deze veronderstelling niet ondersteunen. Mogelijke redenen waarom het penisformaat wél van belang is, is wellicht het esthetische element (e.g. Stulhofer, 2006) van de penis (in erectie) of het gevoel van zekerheid dat een (grotere en/of dikkere) penis een man kan geven. Ook kan het zijn dat het penisformaat van belang wordt geacht voor het gevoel van de vrouw.

Enkele kanttekeningen. In de antwoordopties op de vragen naar het belang dat werd gehecht aan het formaat van de penis, ontbrak de optie *neutraal*. Hierdoor werden proefpersonen gedwongen het formaat van de penis ofwel belangrijk, ofwel onbelangrijk te vinden. Dit werd gedaan om vergelijking met resultaten uit het onderzoek van Francken et al. (2001) te optimaliseren. Mogelijk echter, heeft deze keuze de resultaten in positieve of negatieve zin beïnvloed; bij vervolgonderzoek dient overwogen te worden de optie *neutraal* of *geen mening* aan de bestaande antwoordopties toe te voegen. Ook werden er in deze studie alleen heteroseksuele proefpersonen naar hun mening gevraagd. Mogelijk is hiermee een belangrijk verschil binnen de groep mannelijke proefpersonen over het hoofd gezien. Uit recent onderzoek onder 251 homoseksuele mannen komt bijvoorbeeld naar voren dat de penis een rol speelt in de lichaamstevredenheid en zelfwaardering (Woertman, de Wit, & Hoogesteger, 2005), waarbij het hebben van een grotere penis voldeed aan hun ideaalbeeld. Het zou daarom een aanvulling op de huidige resultaten zijn wanneer in vervolg-

onderzoek zowel heteroseksuele als homoseksuele mannen werden opgenomen.

De resultaten van dit onderzoek betreffen opvattingen over het belang van het formaat van de penis, en geen (harde) gegevens over de relatie tussen een werkelijk dickere of langere penis en seksuele bevrediging. De huidige gegevens kunnen echter wel een bijdrage leveren aan de empirische kennis over een veel besproken, maar weinig onderzocht onderwerp.

Literatuur

- Barrett, G.B.A., & Pendry, E. (1999). Women's sexuality after childbirth: A pilot study. *Archives of Sexual Behavior*, 28, 179-191.
- Eisenman, R. (2001). Penis size: Survey of female perception of sexual satisfaction. *BMC Women's Health*, 1.
- Francken, A.B., van de Wiel, H.B.M., van Driel, M.F., & Weijmar Schultz, W.C.M. (2001). Het formaat van de penis: Was will das Weib? *Tijdschrift voor Seksuologie*, 25, 124-129.
- Gianotten, W.L. (1998). Forum: Penis aan de maat of onder de maat? Voor wie eigenlijk? *Tijdschrift voor Seksuologie*, 22, 119-120.
- Jamison, P.L., & Gebhard, P.H. (1986). Penis size increase between flaccid and erect states: An analysis of the Kinsey data. *Journal of Sex Research*, 24, 177-183.
- McCarthy, B. (1975). *Sexual awareness, a practical approach*. Boyd & Fraser, San Francisco.
- Mondaini, N., Ponchietti, R., Gontero, P., Muir, G.H., Natali, A., Di Loro, F., Caldarera, E., Biscioni, S., & Rizzo, M. (2002). Penile length is normal in most men seeking penile lengthening procedures. *International Journal of Impotence Research*, 14, 283-286.
- Pastoor, H. (2003). Mag het ietsje meer zijn? Penisverlenging: oplossing of illusie? *Tijdschrift voor Seksuologie*, 27, 139-145.
- Reporters and Participants of the 1st Latin American Erectile Dysfunction Consensus Meeting (2003). Penis enlargement: Current status. *International Journal of Impotence Research*, 15(Suppl. 7), S44-S45.
- Stoekart, R., Slob, A.K., & Moors-Mommers, M.A.C.T. (1995). Fysiologie en anatomie van de seksuele respons. In A.K. Slob, C.W. Vink, J.P.C. Moors & W. Everaerd (Red.): *Seksuologie voor de arts*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Stulhofer, A. (2006). How (un)important is penis size for women with heterosexual experience? *Archives of Sexual Behavior*, 35, 5-6.
- van Driel, M.F., Weijmar Schultz, W.C.M., van de Wiel, H.B.M., & Mensink, H.J.A. (1998). Penisverlenging: aan de maat of onder de maat? *Tijdschrift voor Seksuologie*, 22, 3-10.
- Woertman, L., de Wit, J., & Hoogesteger, M. (2005). Tevredenheid met het eigen lichaam en zelfwaardering van homoseksuele mannen: Maakt een grote(re) penis een man gelukkig? *Tijdschrift voor Seksuologie*, 29, 181-188.

Summary

Size of the penis: Was will der Mensch?

Some men's wish for surgical lengthening or thickening of the penis can be attributed to their hypothetical sexual unattractiveness or their fear of not being able to sexually satisfy their partners. Is the size of the penis, however, important for women? In 2001, Francken, Van de Wiel, Van Driel and Weijmar Schultz published data that led to the conclusion that 21 and 32% of their female respondents, respectively, reported to find the length and girth of the penis *important* or *very important*. The current study was designed as a replication and extension of their research, using a heterogeneous group of 218 men and 183 women. Participants were asked about their satisfaction with the size of the penis (of their partner) and the importance they attribute to the penis size, and also about their opinion of other men and women's ideas about the importance of the size of the penis. Results showed an almost equal distribution of women who found the size of the penis *important* to *very important* and women who found the size of the penis *not important* to *not important at all*. An analogous distribution was found for men. Further, both men and women thought men would find the size of the penis more important than the men in this study actually reported. There were no significant relations between attributed importance of penis size and satisfaction with sexual functioning.